

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 318 81 88
Telex 32374 KYDER/BIV NL
Telefax 070 - 318 79 51

-Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/91/095/4280	30 augustus 1991
Onderwerp			
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 48/91)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel Ger Grehadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28 's-Gravenhage	070 - 318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/ , d.d. 30 augustus 1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
48/91

(Afgesloten 301200 AUG 1991)

Kroatië

Sinds gisteren is het in Kroatië militair gezien relatief rustig geweest. Het moet niet uitgesloten worden geacht dat alle strijdende partijen de politieke ontwikkelingen van de komende dagen willen afwachten. Dit weekeinde loopt onder meer het Kroatische ultimatum aan het federale gezag af. Zoals eerder gemeld, heeft de Kroatische regering gesteld de federale strijdkrachten (JNA) en hun formele opperbevelhebber, het federale presidium, als agressors te zullen beschouwen en behandelen, als de JNA niet uiterlijk 31 augustus in de kazernes zal zijn teruggetrokken. Ook verloopt aanstaande zondag de termijn die was vastgesteld in het kader van het jongste vredesvoorstel van de EG.

De EG-gezant Wijnaendts die de afgelopen dagen onder meer het omstreden gebied Slavonië heeft bezocht, heeft inmiddels bevestigd dat de JNA in Kroatië niet, zoals de defensietop stelt, een neutrale positie inneemt, maar zich integendeel regelmatig actief opstelt aan de zijde van de Servische strijdgroepen. Hij heeft bekend gemaakt dat de JNA openlijk aanvallen op Kroatische eenheden heeft uitgevoerd en acties heeft ondernomen die "moeilijk te rijmen zijn met de rol van bemiddelingsleger". In dit kader heeft Wijnaendts nogmaals gepleit voor een uitbreiding van het mandaat van de EG-waarnemersmissie tot de omstreden gebieden in Kroatië.

Servië/EG

Na dat enkele dagen geleden de Kroatische president Tudjman een bezoek had gebracht aan Frankrijk, heeft nu ook zijn Servische collega Milosevic Parijs bezocht. Tijdens dit bezoek onderstreepte Milosevic dat Servië zich blijft verzetten tegen een uitbreiding van het EG-waarnemersmandaat. Hij legde de verantwoordelijkheid voor de crisis in Joegoslavië volledig bij de Kroatische autoriteiten, die hij beschuldigde van staatsterrorisme tegen de Servische minderheid in die republiek.

Milosevic stelde zich terughoudend op over de mogelijke Servische deelname aan een vredesconferentie onder EG-auspiciën en heeft slechts toegezegd het EG-voorstel hierover nader te zullen bestuderen. Gisteren verklaarde minister Van den Broek nog dat als bepaalde partijen deze voorstellen niet aanvaardden, de EG op een volgende (aanstaande dinsdag te houden) vergadering van ministers van Buitenlandse Zaken nadere initiatieven zal presenteren, "gericht op de partijen die wél willen meewerken". Slovenië, Kroatië en Macedonië hebben al met het plan voor een vredesconferentie ingestemd en naar verwachting zal Bosnië-Herzegovina hetzelfde doen. Derhalve vormt alleen de opstelling van Servië (en de sterk op Servië georiënteerde deelrepubliek Montenegro) een punt van onzekerheid.

Het moet niet uitgesloten worden geacht dat Servië zich uiteindelijk toch bereid zal verklaren tot deelname aan een vredesconferentie, die dan begin september van start zou kunnen gaan. De opstelling van Milosevic in Parijs

geeft echter aan dat Servië vooralsnog niet bereid is zijn houding in het Servisch-Kroatische conflict te wijzigen, hetgeen de kansen op een succesvol verloop van zo'n conferentie zeer sterk verkleint.

In de optiek van Milosevic ontwikkelt de situatie in Joegoslavië zich gunstig. De Servische strijdgroepen en de JNA dragen, door de controle te verwerven over door Serviërs bewoonde gebieden in Kroatië, in de praktijk bij aan de verwezenlijking van zijn ideaal, een Groot-Servische staat. Tegelijkertijd is Servië formeel niet bij het conflict betrokken. Tegelijkertijd beheerst de Servische regering vier stemmen in het federale presidium (naast Servië en Montenegro ook de aan Servië ondergeschikte provincies Vojvodina en Kosovo), waardoor elke federale actie ten koste van de Servische belangen, zoals federale instemming met de internationalisering van het conflict, voorkomen kan worden.

Federale overheden

De voorzitter van het federale presidium, de Kroaat Mesic, heeft gisteren gesteld dat de JNA zich niet meer houdt aan de bevelen van het presidium en in feite autonoom opereert. Dit houdt mede verband met het onvermogen van het presidium om een samenhangend crisisbeleid te ontwikkelen. Mesic stelde dat de laatste vergadering van dit orgaan afgelopen woensdag door deze tegenstellingen "niet was voltooid". Hij voegde hieraan toe dat in zijn visie de uitbreiding van het mandaat van de EG-waarnemers de laatste kans vormde om een einde te maken aan de strijd in Kroatië.

Mesic kondigde voor aanstaande dinsdag een nieuwe vergadering van het presidium aan, waarop de voorstellen van de EG met betrekking tot een vredesconferentie zullen worden besproken. Zoals bekend moeten volgens de EG de republieken echter uiterlijk over twee dagen hun standpunt over deze voorstellen kenbaar hebben gemaakt.

De federale regering heeft onlangs bekend gemaakt dat Joegoslavië als gevolg van de crisis in het land reeds een verlies heeft geleden van 20 miljard US dollar. Het Bruto Nationaal Produkt is 20% kleiner dan het onder normale omstandigheden zou zijn en de regering verwacht dat de industriële produktie dit najaar met 50% zal zijn gedaald. Hieraan werd toegevoegd dat voor Joegoslavië in 1991 zelfs een economische groei van 2% mogelijk was geweest indien het hervormingsprogramma van federaal premier Markovic tijdig en volledig zou zijn uitgevoerd. Deze laatste mededeling onderstreept dat de cijfers over de economische crisis in Joegoslavië vooral tot doel hebben de positie van Markovic te steunen, die nog steeds mogelijkheden lijkt te zien voor hervormingen die Joegoslavië binnen zijn huidige grenzen moeten omvormen tot een democratische federatie met een markteconomische ordening.

De JNA/Slovenië

Deze week heeft het commando van het Vijfde Militaire District, dat Slovenië en grote delen van Kroatië omvat, gesteld dat de Sloveense autoriteiten 30% van de op de JNA veroverde wapens en uitrusting aan Kroatië hebben verkocht. Dit was volgens de verklaring niet alleen een bewijs voor de "immorele politieke opstelling" van Slovenië, maar tevens de reden waarom Slovenië niet in staat was zich te houden aan de overeenkomst van Brioni omtrent de volledige teruggave van veroverd materieel.

De betreffende melding is op zijn minst overdreven, te meer daar er geen aanwijzingen zijn dat Kroatië, ondanks een dringende behoefte aan nieuwe wapens, op grote schaal gebruik kan maken van uit Slovenië afkomstig JNA-materieel. Uit rapporten van de EG-waarnemers in Slovenië blijkt wel dat de Slovenen slechts aarzelend voldoen aan de verplichting tot teruggave van

militair materieel. Hierbij speelt echter vermoedelijk een hoofdrol de vrees dat de JNA in een later stadium alsnog overgaat tot een grootschalige gewapende actie tegen Slovenië. Het is niet uitgesloten dat Slovenië deze verdragingsacties wil voortzetten tot de terugtrekking van de JNA uit deze republiek zal zijn voltooid. De JNA-wapens zouden dan tevens kunnen dienen als onderpand bij toekomstige onderhandelingen over de financiële afwikkeling van de Sloveense onafhankelijkheid.

De melding van het Militaire District heeft waarschijnlijk tot doel de Slovenen aan te sporen hun verplichtingen op dit punt volledig na te komen, met als (onuitgesproken) dreigement dat de JNA de terugtrekking uit Slovenië zal vertragen als niet in snel tempo meer wapens worden teruggegeven. In de praktijk is het echter onwaarschijnlijk dat de relocatie onder invloed van deze kwestie daadwerkelijk zal worden opgeschort.

Libanon

Een lid van de Libanese regering, die voorheen deel uitmaakte van de christelijke milities, heeft tegenover toegegeven dat zijn militie tot voor kort grote hoeveelheden wapens naar Joegoslavië had gezonden. Vermoed wordt dat ook de Druzen vanuit Libanon met name artillerie naar Joegoslavië hebben verscheept.

Hoewel over deze melding geen nadere gegevens bekend zijn, toont zij aan dat vanuit het Midden-Oosten, en met name vanuit Libanon, grote illegale wapenexporten naar Joegoslavië hebben plaatsgevonden. Persmeldingen over het onderscheppen van wapens in Joegoslavische havens, zoals recentelijk in de Montenegrijnse haven Bar, wijzen daar ook op. Vermoedelijk profiteren alle strijdende partijen in Joegoslavië van dergelijke importen.

Conclusie/voorzicht

Dit weekeinde verloopt zowel het ultimatum van de Kroatische regering aan de JNA als de uiterste termijn waarbinnen de partijen in Joegoslavië zich dienen uit te spreken over deelname aan een vredesconferentie onder EG-auspiciën. Hoewel het niet uitgesloten is dat alle partijen in beginsel hiermee instemmen, moet ervan worden uitgegaan dat met name Servië niet bereid zal zijn tot zodanige concessies dat er reële kans bestaat op succesvol (internationaal) overleg over de crisis in Joegoslavië. Er moet derhalve rekening worden gehouden met een voortzetting en zelfs een verdere verheviging van de strijd in Kroatië. Bij dit alles blijft de opstelling van de JNA, waarvan in ieder geval onderdelen zich onttrekken aan het federale gezag en in feite autonoom opereren, een onzekere factor.